

Година I — Септембар 1958

Увек мање или више интензиван, ликовни живот у нашој Републици по последњих година буја досад невиђеном снагом. Нормално је пошло да се изложбе у главном граду смењују сваких 10 дана. Галерија одавно већ нема ни издалека довољно. Удружење ликовних уметника Србије сваке године нагло расце и увештико је зашло у чештвршу стотину.

Све то чини рад у Удружењу све сложенијим. Добар део чланова живи ван Београда, шако да сазивање Јеленарних састанака постапаје све мање једносставно, за разлику од времена кад је Удружење имало много мање чланова. А они морају бити обавештени о животу и раду свог удружења.

У жељи да поштује уштица чланове у разгранашу проблемашку УЛУС-а Управни одбор покреће овај билтен. Он је део многих форми у раду Удружења изазваних новим условима.

Билтен нема карактер неког стручног гласила. Његова је сврха да сажето информише чланове о раду Удружења и да им да поштребна обавештења о штањима која их интересују. Али не искључује се могућност да у наредним бројевима и прерасте овај смишо, па да се поиздава и разрадом известних стручних и теоретских проблема од ужег интереса за наше чланство. Билтен ће излазити три пута годишње, с тим што овај број, као први у овој години садржи материјал за првих осам месеци 1958.

ИЗЛОЖБЕ УДРУЖЕЊА

И ове године Удружење је организовало своју традиционалну Пролећну изложбу. С обзиром на велики број чланова, сваки излагач морао је бити ограничен само на један рад и то средњег формата (до 120 см). Изложба је трајала двадесет дана а била је посећена у два дела.

Од Секција највећу активност је показала Вајарска секција. У време одржавања Сајма занатства организована је на Сајму изложба парковске скулптуре. Трајала је од 23 априла до 8 маја. Исто тако, Секција је организовала и изложбу ситне пластике у Галерији УЛУСа од 1 до 10 маја. То је била прва изложба ове врсте у Београду.

Сликарска секција имала је у плану да о Дану младости приреди у Крагујевцу једну изложбу, али до остварења ове замисли није дошло услед заузетости изложбене сале у Крагујевцу.

Графичка секција није организовала неку посебну изложбу. Њени чланови учествовали су на II Савезној изложби графике у Загребу. Поред тога, чланство Графичке секције дало је своје радове за репрезентативну малу српску графике коју је Удружење поклонило Другу Претседнику Титу за његов овогодишњи рођендан.

ЈЕСЕН БОГАТА ИЗЛОЖБАМА

У јесењој сезони предвиђа се врло богата изложбена активност Удружења. У време одржавања Београдског сајма, од 23 августа до 2 септембра, у пионирском парку биће организована II изложба скулптуре у слободном простору У Уметничком павиљону, од 1 до 9 септембра, Удружење ће организовати изложбу радова својих нових чланова, примљених у овој години. Тим поводом биће приређен и један пријем за нове чланове, а у циљу успостављања што ближег и приснијег контакта међу чланством. Ова манифестација послужиће као основа за сличне приредбе у будућности.

У Уметничком павиљону од 10 до 19 октобра, Удружење ће приредити ретроспективу сликара Бете Вукановић, поводом шездесетогодишњице њеног уметничког рада у Србији. На дан ослобођења Београда биће отворена традиционална Јесења изложба УЛУСа — у Уметничком павиљону, а у Галерији ће се организовати Октобарска изложба графике. За новембар је уговорена размена са словеначким ликовним уметницима. УЛУС ће излагати у Модерној галерији у Љубљани, а словеначки у Београду, у Уметничком павиљону. Крајем јесени Удружење ће приредити изложбу радова својих чланова са тематиком из НОБ-а, што ће бити прва манифестација ове врсте у Србији. Изложба се организује уз потпору Савеза бораца, а поводом петнаестогодишњице битке на Сутјесци.

НОВЕ ОРГАНИЗАЦИОНЕ ФОРМЕ РАДА УДРУЖЕЊА

Број проблема који се постављају пред Удружење врло је велики. Сви ови, поред читавог низа других свакодневних послова управљања и руководења Удружењем, падају на Управни одбор. Да би се главни проблеми Удружења могли што успешније да решавају, Управни одбор је предложио А Пленум усвојио да се формирају тела за специјална питања — одбори и комисије. Тако су формирани: Одбор за културно-пропагандну делатност, Одбор за социјална путења, Одаор за атељеа и Комисија за Правила УЛУСа. У ова тела ушли су следећи чланови:

Одбор за културно-пропагандну делатност. Руководиоци: Војин Стојић и Живка Пајић. Чланови: Светозар Ђорђевић, Мома Марковић, Мира Марковић—Сандић, Војислав Тодорић, Сава Мишић, Момчило Крковић, Невена Крстић, Милић Стевановић, Лепосава Јуришић—Крковић и Петар Аранђеловић.

Одбор за социјална питања. Руководиоци: Нандор Глид и Сава Сандић Члнови: Аделина Влајнић, Јозе Јанда, Славољуб Станковић, Љубинка Савић—Граси, Јелисавета Шобер и Димитрије Парамендић.

Одбор за атељеа. Руководилац: Владета Петрић. Чланови: Сабахадин Коџић, Милица Динић, Радослав Милenković, Славе Дуковски, Милун Митровић, Слободан Сотиров, Драга Вуковић Радивоје Павловић, Александар Грбић и Марко Крсмановић.

Комисија за Правила УЛУСа. Руководилац Ратimir Стојадиновић. Чланови: Живојин Влајнић и Александар Зарин.

Одбори и комисије већ су отпочели са радом и у њиховом оквиру формирани су пододбори за специјална питања.

УЛУС У ВОЈВОДИНИ

Покрајински секретаријат за унутрашње послове у Новом Саду одобрио је по Правилима УЛУСа рад и пословање Подружнице УЛУСа за АП Војводину.

ПУТУЈУЋЕ ИЗЛОЖБЕ

Главни облици пропаганде ликовних уметника јесу путујуће и инструктивне изложбе са предавањима. Међутим, пракса је показала да за успех те пропаганде није доволна само активност УЛУСа — да те изложбе припреми и пошаље у унутрашњост — већ да је потребно да у местима када се те изложбе шаљу постоје посебна тела који ће их прихватити и старати се о што већем публиситету у локалним размерама. У ту сврху, Удружење се обратило Савезу синдаката Југославије да синдикалне организације буду та тела која ће се старати о овим питањима. Затим, учињен је предлог да се у оквиру Културно-просветне заједнице формирају друштва пријатеља ликовних уметности са задатком да раде на широкој пропаганди ликовних уметности. Веће Културно-просветне заједнице прихватило је овај предлог УЛУСа и донело закључак да се у свим местима где за то постоје услови формирају одбори за уметност.

УНЕСКОВЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ

Удружење је исто тако предузело обимне мере за даљу припрему инструктивних изложби. Захваљујући помоћи Савета за културу НР Србије, поручено је 120 УНЕСКО-вих репродукција и оне су већ почеле да пристижу. Тим репродукцијама употребуниће се досадашње инструктивне изложбе и створити нови циклуси.

УМЕТНИЧКЕ КОЛОНИЈЕ

Као један од видова за пропаганду ликовних уметности јављају се и уметничке колоније. Док су ове колоније претходних година биле ограничene скоро једино на Војводину, увој години, може се са задовољством истаћи формирани су и у осталим крајевима. Тако је ове године Секретаријат за просвету и културу АКМО организовао у Дечанима прву сликарску колонију. У овој колонији учествовали су наши чланови: Божа Продановић, Александар Јеремић, Милош Гвозденовић, Ратимир Глигоријевић, Митар Тривић, Марко Крсмановић, Богомил Карнаварис, Лазар Вујаклија и Александар Шиверт. И Народни одбор у Прилепу организовао је колонију у којој ће од наших чланова учествовати Слободан Пејовић и Радомир Антић.

У сликарској колонији у Ечкој у овој години учествовали су, колико је УЛУСу познато: Милан Коњовић, Младен Србиновић, Драгутин Цигарчић, Ото Лого, Војислав Тодорић, Александар Луковић, Лазар Вујаклија, Стојан Ђелић, Лазар Возаревић, Иван Табаковић, Слободан Богојевић и Зоран Петровић. За остале колоније Удружење не располаже податцима.

ИЗВОЂЕЊЕ УМЕТНИЧКИХ РАДОВА НА НОВОГРАДЊАМА

Садашње стање откупа код нас није у стању да обезбеди материјалну егзистенцију чланства. Откуп је концентрисан на две-три установе из области културе и уметности, и то буџетске, чија су средства у крајњој линији ограничена. Потребно је тражити нове изворе, како са гледишта материјалног обезбеђења, уметника тако и са гледишта улоге уметности у друштву. Удружење је дало иницијативу за доношење једног законског прописа о извођењу уметничких радова на новограђњама. Тај предлог је наишао на потпору Савета за културу НР Србије, али је Извршно веће стало на становиште да је уместније и целисније донети не законски пропис, већ препоруку коју ће заједнички упутити Савет за културу и Савет за урбанизам Извршног већа НР Србије свима народним одборима и органима надлежним за питања урбанизма. Та препорука је већ донета и упућена, а Удружење је дало сугестију да се она упути и свим установама и предузетицима. Међутим, Удружење и даље стоји на становишту да се тај проблем може решити само законским прописом, али истиче да и препорука претставља извештан напредак у решавању овог питања.

ИЗВОЂЕЊЕ ЈАВНИХ СПОМЕНИКА

Савет за културу НР Србије израдио је такође нацрт Упутства о извођењу јавних споменика. По томе нацрту, израда јавних споменика поверава се у начелу путем конкурса, а изузетно путем непосредног уступања. Оцену конкурсних радова вршиле би комисије при народним одборима и при Извршном већу. Удружење је поздравило иницијативу да се донесу прописи о овој материји и дало је извесне сугестије. Наиме, да би требало да прописи овога Упутства важе и за уметничке радове на јавним зградама и да комисије при народним одборима не би требало да буду стални органи, већ да се образују за сваки појединачни случај и да буду регистроване код Савета за културу НРС. Те комисије одлучивале би о начину извођења јавних уметничких радова тј. да ли ће се рад изводити путем конкурса или непосредним поверавањем одређеном уметнику. Удружење је такође изразило мишљење да би за детаљнија упутства о конкурсима требало донети посебан Правилник.

ОТКУП

Савет за културу НРС доставио је Удружењу на мишљење и предлог Упутства о откупљивању дела ликовних и примењених уметности, чија је основна интенција, да уметничка дела могу откупљивати сва предузећа и установе, али преко комисије које формира купац из реда културних и јавних радника и које споразумно са аутором одређују цену дела. Основне интенције овога Упутства су свакако добре и Удружење их је поздравило. Управни одбор и Уметнички савет из заједничкој седници проучили су ово питање и учинили су извесне сугестије и примедбе. Тако је Удружење предложило да у откупним комисијама буду у већини стручњаци и да се при народним одборима образују тела од најмање пет чланова — уметника, културних и јавних радника — од којих ће предузећа и установе формирати комисију. Чланови тих тела били би регистровани код Савета за културу НРС, а откупна тела подносила би годишњи извештај о откупима у којима су њени чланови учествовали. Овај предлог Удружење је учинило са циљем да се обезбеди што квалитетнији откуп и спречи да предузећа узимају слабе радове аматера који своје редове продају по унутрашњости као уметничка дела захваљујући незанају оних који купују.

У циљу проширења откупа и то првенствено међу привредним предузећима и организацијама, Удружење је затражило од Извршног већа Србије измену Уредбе по којој се уметничка дела третирају као основна средства, на која се банци плаћа камата. По овом питању још није донета одлука. Исто тако, Удружење је затражило од Савезног државног секретаријата за послове финансија тумачење да се уметничка дела не сматрају предметима намештаја, на које се приликом куповине плаћа порез на промет у висини од 45% од куповне цене. Према обавештењима којима располажемо, ово тумачење биће изdato у смислу нашег захтева.

АТЕЉЕИ - ПОСЛОВНЕ ПРОСТОРИЈЕ?

Управни одбор је посветио пажњу и питању плаћања закупнине и осталих комуналних услуга за уметничке атеље, борећи се при томе доследно за став да уметнички атељеи нису и не могу бити пословне просторије, јер уметничка делатност није привредна већ културна делатност. Нажалост, ово питање је само половинично решено. Наиме, најновијом Одлуком НО града Београда о пословним просторијама прописано је да се уметнички атељеи који се налазе у стану корисника не сматрају пословним просторијама. Удружење је затражило да се ова клаузула прошири на све уметничке атеље, и добило је писмено сбавештење да ће се приликом прве наредне измене Одлуке о пословним просторијама о овом захтеву повести рачуна.

ПОТПОРНИ ФОНД

Управни одбор је свестрано разматрао питање аванса који су чланови користили од Удружења. Стало се на становиште да и овај проблем треба регулисати посебним мерама,

а полазећи од принципа да средства за ову сврху треба повећати самодоприносом чланова. По овом питању сада је у току израда Правилника Потпорног фонда. Тај ће пројекат Управни одбор изнети на седницу Пленума. Досада се за чланство у Фонду пријавило седамдесет чланова, али овај број је недовољан и Управа очекује да ће се и остали чланови укључити у овај Фонд. Уплате за Фонд вршиће се накнадно.

290 УМЕТНИКА — 57 ДОБРИХ АТЕЉЕА

Основно питање којим се бавио Управни одбор и у прошлјој и у овој години јесте питање радних и станбених услова чланова УЛУСа. Да би се по овом питању имала што потпунија слика, Управни одбор је спровео пре три месеца анкету код чланова стално настањених у Београду. Резултат те анкете је следећи:

	Сликара	Вајара	Графичара	Укупно
I. Чланови који имају стан и атеље				
a) са прописним атељеима	13	18	—	48
б) са атељеима по нужди	25	12	1	39
II. Чланови који немају атеље и раде у просторијама где станују	68	14	1	83
III. Чланови који немају стан и станују у просторијама где раде				
a) са прописним атељеом	6	2	—	8
б) са атељеима по нужди	12	—	2	14
IV. Чланови без стана и атељеа	38	16	3	57
V. Чланови са атељеом и станом по нужди на старом Сајмишту које се руши	27	13	1	41
Укупно чланова УЛУСа у Београду	207	75	8	290

Резултати анкете показали су сву тежину радних и станбених услова чланства УЛУС-а и потврдили да је решење овог питања немогуће без помоћи заједнице. То је последица високих цена градње и недостатка материјалних средстава у рукама Удружења и уметника. Претставници Удружења посетили су надлежне органе и изложили читав проблем, при чему су наишли на потребно разумевање у решавању атељерског питања. Атељеи би се градили из средстава заједнице и били би стављени УЛУСу на расположење, тако да би Удружење вршило расподелу атељеа.

У погледу накнаде за старо Сајмиште добијена је начелна сагласност да се атељеи граде на терену више Цареве Туприје, с тим што би Дирекција за изградњу Новог Београда ставила на расположење своту предвиђену за подизање типских зграда у Земуну, а остатак би се подигао путем кредита од банке. Идејни пројекти за ове атеље већ су израђени — пројектант арх. Иво Антић и достављени су Урбанистичком заводу на одобрење.

ФОНД МОШЕ ПИЈАДЕ

После смрти Моше Пијаде, једног од првих чланова УЛУСа, на предлог Савезног извршног већа донета је одлука о формирању Фонда Моше Пијаде са циљем да се помогне развој ликовних уметности, и то: додељивањем стипендија за усавршавање у земљи и иностранству, организовањем изложби, додељивањем награда итд, о чему је донет и посебан Правилник.

Удружење верује да ће се осетити велика помоћ од овог Фонда.

СЛИКЕ И СКУЛПТУРЕ КРОЗ ФИЛМ

Захваљујући помоћи Савета за културу НРС Удружење је набавило тонски пројектор, који се користи за приказивање филмова из области ликовних уметности. Претставе за чланове УЛУСа одржавају се сваког четвртка од 19 часова у Павиљону (изузимајући летње месеце).

СТУДИСКА ПУТОВАЊА

Удружење има у свом програму и организовање путовања својих чланова у иностранство. Предузети су кораци за организовање посете овогодишњег Бијенала у Венецији.

„УМЈЕТНОСТ“.

Око 90% чланова Удружења претплаћено је на лист „Умјетност“. Чланови Удружења прихватили су сугестију Савеза, да се у циљу помоћи листу одрекну ауторских хонорара за ликовне прилоге објављене у листу.

СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

Почетком ове године донети су нови прописи о социјалном осигурању уметника, и њима је у многоме побољшано стање у овом тако важном питању. Пре свега, у погледу старосне границе за стицање права на пензију уметници су изједначенци са осталим осигуранцима из радног односа (мушкирци 55, а жене 50 година живота). Затим, повећани су новчани износи појединих осигураничких разреда што је од значаја не само за пензију, већ и за случај привремене неспособности за рад. Најзад, у погледу уживања права из социјалног и пензионог осигурања, уметници су померени за један разред унапред од V у IV пензиски разред.

Међутим, мора се нагласити да известан, не велики број наших чланова још увек није регулисана питање свог социјалног осигурања. Удружење апелује на те чланове да у свом сопственом интересу регулишу ово питање. За регулисање осигурања потребно је да чланови припреме документе о свом уметничком раду од времена завршеног или прекинутог уметничког школовања. Досада је ово питање регулисало сто чланова.

НОВИ ЧЛНОВИ УДРУЖЕЊА

У 1958 години примљени су у чланство Удружења:

Сликарска секција: Аранђеловић Петар, Врсајков Исидор, Вујачић Миодраг, Вуковић Драга, Вањећ Тивадар, Гарашанин Слободан, Дамјановић Радомир, Јовановић Богдан, Костић Невена, Марковић Мома, Мишић Сава, Мосијенко Марклен, Николић Добривоје, Павловић Нада, Поповић Гордана, Поповић Јована, Пајевић Татјана, Радојевић Радмила, Радојчић Милутин, Самуровић Светозар, Стевановић Милица, Стефановић Мирослав, Теокаревић Невена, Цвјетко Иван, Цмелић Милан, Цветковић Љубомир, Фејеш Емерик, Џокић Мила, Шотра Милена.

Вајарска секција: Будисављевић-Вујошевић Радмила, Дамјановић Савица, Дамјановић Милорад, Јакић Војислав, Јоцић Вила, Јуришић-Крковић Лепосава-Мира, Краљић Антон, Крковић Момчило, Лазић Стојан, Лукић Милан, Јубибратић Ксенија, Миловановић Момчило, Николић Душан, Павишић Јерко, Павловић Радивоје, Јуровић Надежда, Радојевић Рајко, Стефановић Живојин, Тодоровић Синиша, Хрдличка Јосиф, Шакић Александар.

Графичка секција: Виторовић Милета, Обрадовић Вукосава, Чудов Димитар.

У чланство Удружења примљен је и сликар Татар Војо досадашњи члан Удружења ликовних уметника Црне Горе.

„IN MEMORIAM,

У 1958 години умрли су: Росандић Тома, вајар и почасни члан УЛУСа, у Сплиту 1 марта 1958; Илић Сава, сликар, у Новом Саду 14 априла 1958; Јовановић Душан, сликар, 23 маја 1958 у Београду; Иван Лучев, сликар, 3 августа 1958 у Београду.

Сахрани Томе Росандића у Сплиту присуствовала је делегација УЛУСа, а Удружење је одржало комеморативну седницу на којој је о Росандићу и његовом раду говорио сликар Павле Васић. Породицама Душана Јовановића и Ивана Лучева додељена је помоћ за сахрану.

НОВЕ ГРУПЕ

Управни одбор Удружења регистровао је у смислу Правила УЛУСа, две уметничке групе. Једна је вајарска — „Простор 8“ и сачињавају је: Ратимир Стојадиновић, Ана Бешлић, Олга Јанчић, Милош Сарић, Александар Зарин, Јован Кратохвил, Миша Поповић, Јован Солдатовић.

Друга је сликарска — „Група Данас“ и њени чланови су: Мома Марковић, Саша Мишић, Момчило Мирчић, Зоран Мандић, Војислав Тодорић, Радомир Дамјановић, Светозар Ђорђевић, Слободан Пејовић и Марко Крсмановић.

ИЗЛОЖБЕ У 1958 ГОДИНИ

Уметнички павиљон: Савремено француско сликарство, Центар за ликовно васпитање детета, Божа Илић, Продановић-Дуковски-Глигоријевић, Хајрудин Кујунџић, Зора Петровић, Марко Челебоновић Група Данас XXV изложба УЛУСа, Савремено низоземско сликарство, Петар Шаин, Зоран Петровић, Савремена чехословачка уметност.

Галерија УЛУС: Павао Герић, Дуљић-Кожарин, Стаса Белојански, Јелена Јовановић, Дечији цртежи, Сава Николић-Бранко Ружић, Стеван Дукић, Вера Божичковић-Поповић, Стојан Лазин, Радомир Антић, Сабахадин Хоџић, Војислав Станић, Ситна пластика, Боривоје Стевановић, Радомир Стевић-Рас, Јелена Ђирковић, Живко Стојисављевић, Мома Марковић.

Према податцима са којима Удружење располаже, у протеклом периоду ове године излагали су ван Београда:

Земун: Михаилија Беренђија, Вера Јосифовић.

Крагујевац: Олга Ивањицки, Светислав Младеновић.

Љубљана: Јојзе Долинар.

Неготин: Ђошко Вукашиновић, Оливера Вукашиновић.

Ниш: Деса Глишић-Јовановић, Милена Шотра, Јелена Јовановић, Ђорђе Поповић.

Нови Сад: Група „Простор 8“, Мића Поповић, Марко Челебоновић, Лазар Вујаклија, Стојан Ђелић, Ђорђе Бошан.

Осјек: Олга Ивањицки, Милица Стевановић.

Панчево: Група „Лада“, Ксенија Илијевић.

Приштина: Клуб ликовних уметника Косова и Метохије.

Ријека: Коста Јакман, „Група Данас“.

Светозарево: Јубомир Цветковић, Момчило Крковић, Петар Аранђеловић.

Сента: Ђорђе Бошан.

Сомбор: Милан Коњовић.

Суботица: Јубиларна изложба чланова уметничких колонија Војводине.

У иностранству су излагали, колико Удружење располаже подацима:

Анверс: Ристо Стијовић, Ратимир Стојадиновић.

Брисел: Олга Јанчић, Јован Кратохвил, Јован Солдатовић, Ђошко Петровић, Олга Јеврић, Лазар Вујаклија, Петар Лубарда.

Александрија: Стојан Ђелић, Зоран Петровић, Драгутин Џигарчић (II Медитерански бијенале).

Будимпешта: Михаило С. Петров и Петар Павловић (самостално).

Венеција: Олга Јеврић (Бијенале).

Лугано: Александар Луковић (Бијенале графике).

ОБАВЕШТЕЊА

1. Сталне бесплатне улазнице за посету Народног музеја у Београду могу се подићи у канцеларији Удружења.

2. Удружење је колективно учлањено у Клуб књижевника и уметника и сви чланови УЛУСа имају бесплатан приступ у Клуб. Пропуснице се могу подићи у канцеларији УЛУСа.

3. Комисија за културне везе са иностранством известила је Удружење да у будуће неће издавати препоруке за добијање пасоша, па се умољавају чланови да ово узму на знање.

4. Потребно је да се благовремено припреме радови за предвиђене манифестације УЛУСа — изложба НОБ репрезентативна изложба УЛУСа.

5. Постоје изгледи да ће у 1959 години моћи да се оствари размена са уметницима из иностранства на индивидуалној бази. Чланови који су заинтересовани за ову размену треба да се пријави Удружењу до 25 августа т. г.

6. Досада пријављени број чланова за Потпорни фонд није довољан, па се апелује на чланство да приступи Фонду.

7. Умољавају се чланови да своје обавезе према Удружењу — чланарина, прегплата на Умјетност и дуговања — благовремено подмире.

Издаје: Удружење ликовних уметника Србије, Београд, Мали Кalemegdan 1.

Уређивачки одбор: Мира Марковић—Сандић и Момчило Крковић. — За Одбор одговара: Момчило Крковић.

Штампа, Штампарија - Иниђија